

getelten éljék le saját országaik határain belül egyéni és pedagógiai életüket, hanem eszméiket; közös problémáikat közölik másokkal, cserélik ki más országok, más körülmények között élő nevelőivel. Ez az elgondolás érvényesült a modern nyelveket tanító tanárok ezidei párizsi kongresszusán és a katolikus tanárok évenként megismétlődő kongresszusain is.

Ezen összejöveteleken azonban inkább elméleti jellegű eszmecserék folynak, semmint gyakorlati szempontból hasznosítható gondolatok kicserélése. A gyakorlati irányú eszméket szándékozik propagálni a Hollandiában megjelenő Internacia Pedagogia Revuo c. eszperantó nyelvű folyóirat, mely hivatalos szerve a T. A. G. E.-nak (Tutmonda Asocio de Geinstruistoj Esperantistaj=eszperantista tanárok és tanárnők világszövetsége). Ezen folyóirat legutóbbi száma is 3 kérelmet intéz a világ pedagógusaihoz.

1) Maga a lap nemzetközi gyűjtést indított. Kiállítást akar rendezni gyermekek által készített rajzokból. Ezen anyagot azután szívesen bocsátja hasonló kiállítást rendezni szándékozó kollégák rendelkezésére. Aki tudja, hogy a gyermeklélektan szempontjából milyen nagy értéke van az ilyen rajzoknak, az ezen új gondolat és gyűjtés igazi értékét is sokra fogja becsülni. Rajzok, melyeken a gyermek korát is jelezni kell, a következő címre küldendők: P. KORTE, admistranto de T. A. G. E., Schoolstraat 13., VEENDAM (Hollandia).

2) Troux tanár, ki a párizsi (XXe, 54, Rue Pelleport) Lycée Voltaire tanára, a franciaországi történelem és földrajz-tanárok egyesülete számára a középiskolák órarendjeit gyűjti az említett tárgyakból.

3) Érdekes eredményeket fog hozni az a tanulmány, amit Robert Gérard tanár (Chalons-sur-Marne, 75, Rue de

Fagnières) végez, aki arra kíváncsi, hogy mikép állítják be az egyes tankönyvek a világháború okait.

Tisztelettel kérjük kartársainkat, hogy segítségünkre lenni szíveskedjenek és közleményeiket vagy egyenesen a megadott címre vagy e sorok írójához (Szeged, Molnár-u. 31.) juttatni szíveskedjenek, aki azokat majd továbbítja.

Az eredményekről majd beszámolunk.

Gauder Andor.

Csehszlovákia közoktatásügyi szervezete külföldi demokratikus (jórészt francia és weimari német (analógiák rendszerének, sajátos viszonyaikhoz mért alkalmazásából ered. Új államalakulat lévén, iskolaszervezete — természetesen — még nem jegecesedhetett ki s nemzetvédelmi célzatú iskolapolitikájuk a pillanat szabta szükségletekhez igazodik. Ily irányú mintakeresésüknek legújabb bizonyítéka a polg. iskolai tanárság társadalmi helyzetében bekövetkezett eltolódás. A polgári iskolai gondolat „demokratikus” irányú kiképzését vélik azzal szolgálni, hogy ebben az iskolafajban működő tanerők, újabban már nem tarthatnak jogigényt a *tanári címre*, hanem *polg. iskolai szaktanító* (odborny ucitel') a megszólításuk. E címváltozással egyidejűleg a régi polg. isk. tanárképzés szervezeti szabályzatát is módosították.

A reformszabályzat értelmében a polg. iskolai szaktanítók (odborny ucitel') javarésze a tanítói végzettségű egyének továbbképzett rétegéből kerül elő. A tanítói oklevéllel rendelkezők magánúton, alig 1 éves készülődés után, jelentkezhetnek a pozsonyi tanítóképző int. tanári karából alakult szakbizottság előtt és sikeres *szakvizsga* (odborná-skúka) esetén jogosultságot nyernek szaktárgyaiknak a polg. iskolákban leendő tanítására. Érettségizett egyédekig a prágai Pedagógiai Főiskola

2 éves tanfolyamán szerzik meg szóban-forgó képesítésüket.

Ez a gyakorlat a szlovenszkói magyar népi kultúra szempontjából határozott aggodalmunkat váltja ki, amennyiben a színmagyarnak maradt falvak tanító-rendjének legértékesebb része tömegesen használja fel ezt a magánúton kiharcolható városbajutási és emelkedési lehetőséget. A magyar falvak népe így ismételtelen a hiányos végzettségű tanítók illetéktelen vezetése alá kerülhet, miként ez a húszas évek derekán köz tudomású volt. Ez az elszigetelt példa is beszédesen igazolja, hogy a csehszlovák kultúrpolitika csak elvi síkon látszik a kisebbségi jogokat tiszteletbentartó kormányzati tevékenységnek, mert a gyakorlati élet minden vonatkozásában a *kulturális asszimiláció* lehetőségeit fürkészi.

A prágai törvényhozás e célkitűzés keresztülviteléről *intézményesen* is gondoskodik. Tudvalevő, hogy a nemzetiségi nyelvterületeken, így Szlovenszkon is gyakori eset volt, hogy kisebbségi iskolák nemlétében a tanköteles gyermekek magánúton (anyanyelvükön) folytathatták tanulmányaikat, s évvégén nyilvánosjogú bizottság előtt vizsgáztak.

Az új törvény¹ most az anyanyelven végbemenő népiskolai magántanulás rendszerét egyszeriben szeretné megszüntetni, illetőleg az elvi hozzájárulást

megadná, de a valóságban a *cseh közigazgatási hatóság* esetenkénti jóváhagyásához kötné. A járási iskolahivatal hatalmi túltengését, a törvényszöveg alább idézendő² magyarérdekű részei tanítják: „I. A járási iskolahivatal különleges körülmények esetén kivételesen megengedheti, hogy a tanköteles gyermekek otthon taníttassék s e végett mentesíttessék az iskolalátogatás alól. Ez az engedély azonban csak akkor adható meg, ha nem kétséges, hogy a) a gyermekek otthon való tanítása kezességét nyújt, hogy a nyilvános népiskolák számára előírt oktatási célt elérik, b) az oktatás a gyermek nemzetiségének nyelvén fog történni és c) ez oktatás mellett kellő gondoskodás történik a gyermekeknek erkölcsi és állampolgári szempontból való neveléséről.”

Bármennyire is művelődési, szociális és államvédelmi szempontok köpönyegébe burkolózik a cseh iskolapolitika imént tárgyalt tételesjogi rendelkezése, ez indokolás mellett lehetetlen észre nem vennünk a kisebbségek beolvasztásának nem éppen demokratikus szándékát.

Wagner Ferenc.

¹) Lex Uhlir, melyet törvényjavaslat formájában 1936. febr. 27-én tárgyalt a cseh képviselőház.

²) Lex Uhlir 2. §-a I. a, b, c.

